

hvis poetiske „Night in the City“ Reisz forestyrede under sit besøg i Danmark for nogen tid siden, og *Louis Marcorelles* dokumenterer brillant, hvor væsentlig en forudsætning den franske kortfilm var for den nye strømning triumfer.

For Renoir-entusiasten er det glædeligste bidrag til bogen dog *Richard Rouds* „The Naturalness of Renoir“. Jeg er – som det fremgår af dette nummers „Debat“ – rørende enig med Roud, når han anfører „La Règle du Jeu“ og ikke „Den store Illusion“ blandt instruktørens mesterværker, og når han kalder „Le Crime de Monsieur Lange“ frisk og levende den dag i dag. „Alle *Préverts* kvaliteter findes i manuskriptet og dialogen: Hans verbale opfindsomhed, hans bid og hans humoristiske sans“. Og Roud kalder filmen „dejlig og bevægende“.

Roud skriver ellers i første række om „La Chienne“, „Boudou Sauvée des Eaux“ og „Toni“ – den første har Filmmuset vist, forhåbentlig kan vi også få de to andre hertil. For i følge Roud (og mange andre) er de blandt Renoirs bedste arbejder. Deres forhold til virkeligheden kaldes nært og varmt, deres mennesker kaldes individualiserede og overbevisende.

Artiklens forfatter siger, at af tredivernes *Feyder*, *Carné*, *Duvivier* og Renoir er det den sidste, der bedst har modstået tidens angreb. Det er utvivlsomt rigtigt, og det passer meget godt med, at Renoir i dag filmer langt mere vitalt end *Carné* og *Duvivier* (*Feyder* døde i 1948).

Erik Ulrichsen.

Big Shot

Paul Tabori: „Alexander Korda“. Oldburne Book Co., Ltd. London. 1959.

Først går man så gruelig meget ondt igennem og så bliver man berømt, og så går man så gruelig meget ondt igennem for at vedblive at være berømt, for ellers skal man påny til at gå så gruelig meget ondt igennem etc. etc. Det er den konklusion man kommer til efter at have læst om den „store mand“ *Alexander Korda*.

Journalisten, instruktøren, producenten og finansmanden Korda var ungare, og allerede i 1916 begyndte han at iscenesætte film for *Nicholas M. Paszory* og senere for Dr. *Eugene Janovics* i dennes „Transylvania Studios“ i byen Kolozsvár. Via ungarske filmtidsskrifter gik vejen over Østrig, Tyskland og USA til England, hvor han virkede til sin død den 22. januar 1956, 63 år gammel.

Bogen er forsynet med et index over de 141 film, Korda instruerede, producerede og skrev manuskriptet til, og et gennemsyn af det giver på glimrende vis overblik over Kordas betydning, som, hans ambitioner til trods, ikke rakte så meget længere end de enkelte films værdi. På en eller anden mærkelig måde var han i stand til at forhindre, at en succesinstruktør hos *Rank* også blev succesinstruktør hos ham. Dog – Korda havde sine mere inspirerede øjeblikke, som da han besluttede sig til at producere og iscenesætte „Henrik den 8.'s Privatliv“ med *Charles Laughton* i hovedrollen. Da han så fulgte succes'en op med „Den røde Pimpernel“ med den ligeledes ungarsk fødte *Leslie Howard* i hovedrollen og *Clairs* „Spøgelset flytter med“, indledte han en genfødslestid for engelsk film, en tid, der indbragte såvel penge som nye eksportmarkeder, to ting, som engelsk film havde savnet stærkt indtil da. Korda allierede sig med amerikanske selskaber for at få udvekslet film, og den finansielle støtte bag ham var stærk. „Trommen“, „De fire Fjer“, „Tyven fra Bagdad“, „Junglebogen“ og „Lady Hamilton“ er alle fra denne periode, som først blev afbrudt da krigen brød ud.

Krigen betød stilstand i produktionen men til gengæld større aktivisering af de finansielle spekulationer og forhandlinger med Hollywood, og økonomiske op- og nedgange vekslede efter krigen med mere og, desværre, især mindre betydelige film. Korda investerede store summer i produktioner som „Hoffmanns Eventyr“ og „The Story of Gilbert and Sullivan“, men succes'er som „Den tredje Mand“, „Lydmuren“ og „Øjenvidnet“ formåede ikke at bringe balance i regnskaberne.

Der kan være en vis fornøjelse ved at begrave sig i beskrivelser af, hvorledes disse filmets styrfyrster på en tilsyneladende kriminelt letsindig måde omgås forfatteres arbejder, disponerer over deres person, så snart de har fået dem indfanget pr. kontrakt, og vrager dem efter den første fiasko – som måske endda skyldes ti andre „bearbejdere“ af forfatterens manuskript. De økonomiske transaktioner og gigantkøb og -salg er for os som astronomi for en myre, og det fremgår af bogen, at heller ikke *Paul Tabori* har kunnet følge Kordas kunstgreb. Deres karakter turde til dels fremgå af følgende udtalelse, som tillægges *Winston Churchill*: „Alex ville kunne blive en glimrende statsminister i Ungarn, vel at mærke hvis han havde Rockefeller som finansminister!“

Kordas skræk var „to die as a failure“ og hermed mente han ikke på det kunstneriske område. Er man lidt storsindet og villig til at

overse „Smiley“ (1956), kan man sige, at han opnåede en elegant *sortie* med *Lawrence Olivier's* pragtfulde monologer i „Richard III“, som indspillede året før hans død, og på hvilken han var *executive producer*.

Lad os være elskværdige og sige, at han på de økonomiske områder ikke altid var lige heldig og lad os blot vedtage, at det kunstneriske lå lidt bedre for ham. Her kunne ambitionerne bedre være ham til direkte nytte.

Poul Malmkjær.

Hollywoodsnak

Cecil B. DeMille: „Autobiography“. Edited by Donald Hayne. Prentice-Hall, New Jersey 1959.

Da *Cecil B. DeMille* døde i 1959, havde han arbejdet som instruktør i Hollywood i 46 år.

Han er først og fremmest berømt for sine store udstyrsfilm. Hans sidste film „De ti Bud“ er typisk for hans „stil“. Han havde i usædvanlig høj grad flair for at levere hvad „folk vil ha“, og hans film gav næsten aldrig uinteressud. Han var derfor næsten konstant i funktion, og han nåede at iscenesætte 70 film. At han var en fremragende forretningsmand, får man et tydeligt indtryk af ved at læse hans selvbiografi. Ja, engang lige efter den første verdenskrig var han såmænd nær ved helt at forlade filmbranchen og gå over i forretningslivet. Han havde startet et privat luftfarts-selskab, og det gik efterhånden så godt, at han til sidst måtte vælge mellem at være direktør for dette selskab og at forblive filminstruktør. Vi kender jo hans valg.

Hans selvbiografi giver et godt billede af ham. Måske mere afslørende end han selv ønskede det. En tilsyneladende beskedenhed dækker over en mildest talt stor selvtilfredshed og selvoptagethed. Derfor er bogen en skuffelse. Man havde håbet, at DeMille ville give os Hollywoods udviklingshistorie fra dens første dage til nu. Men dertil er han for egocentrisk. Tingene ses kun ud fra hans eget perspektiv; det store udsyn mangler han, og bogen er især opfyldt af ret ligegyldige anekdoter og uinteressante oplysninger om Hollywood-forhold.

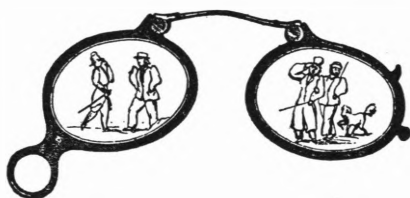
DeMille fremhæver, at han med sin første film, „The Squawman“, iscenesatte omend ikke den første helt lange spillefilm, så dog en af de første i verden. Han er dog klog nok til at indrømme, at han var påvirket af italienske film som „Cabiria“ (1913). Det har jo stået i enhver ordentlig amerikansk filmhistorie. I en senere film, „The Cheat“ (fra 1915), ser den

franske filmhistoriker *Georges Sadoul* i fotograferingen en tydelig påvirkning ikke blot fra italiensk, men også fra dansk filmstil. Men det lader ikke til, at DeMille kan huske, at han nogensinde har set en tidlig dansk film, hvad han nok har. Det behøver dog ikke at skyldes ond vilje. Blot dårlig hukommelse. Og en hukommelse, der ikke er blevet oprísket af senere filmhistorikere. For der findes ingen dansk filmhistoriker, der har undersøgt den store indflydelse, filmstilen i dansk produktion fra ca. 1910 til 1913 havde rundt omkring i verden.

Af en vis interesse er DeMilles betragtninger over *D. W. Griffith*, den instruktør DeMille vel oftest er blevet sammenlignet med. En sammenligning, der sjældent har været til DeMilles fordel. Man har i nogen grad en fornemmelse af, at det her gælder for DeMille om at kompensere for en mindreværdsfølelse over for Griffith. Han indrømmer ganske vist, at Griffith var et geni, men han fortsætter med at sige, at han ikke var en god dramatiser, og at hans film manglede sund dramatisk konstruktion, hvilket turde være en dristig påstand.

DeMilles selvbiografi må desværre henregnes blandt de unødvendige filmbøger. Man lægger den fra sig uden egentligt udbytte.

Marguerite Engberg.

Den filmiske vrede

LOOK BACK IN ANGER (Ung Vrede).
Prod.: Woodjall (Gordon L. T. Scott) 1959.
Instr.: Tony Richardson. Manus.: Nigel Kneale efter John Osbornes skuespil. Foto: Oswald Morris. Musikalsk ledelse: John Addison. Medv.: Richard Burton, Claire Bloom, Mary Ure, Edith Evans, Gene Raymond, Glen Byam Shaw, Phyllis Nielson-Terry, Donald Pleasence, Jane Eccles, George Devine.

Undskyld vi siger det, men af nogle anmeldere blev filmen „Ung Vrede“ (og dermed stykket) grundigt misforstået. Det blev sagt, at *John Osbornes* værk er et angreb på velfærdsstaten. Men det er det ikke. Osborne er socialist, hvilket man foruden ved at forstå stykket kan overbevise sig om ved at læse hans indlæg i